

højtærede Minister før pegede paa, maatte medføre en Grundlovsforandring, og en Grundlovsforandring er meget kostbar. Det er saa meget mærkværdigere at høre, at man fra Socialdemokratiets Side alligevel fører dette frem netop nu i Form af en Dagsorden, da man har saa meget imod, at der foretages overflødige Bekostninger, men hele dette Kommissionsarbejde, der skal gøres, og den følgende Folkeafstemning maa selvfølgelig medføre en fuldstændig overflødig Bekostning. Nylig hørte vi, at man bestemt vilde modsætte sig en Smule Udgift til en Embedsmand, hvis Virksomhed er absolut nødvendig, hvis Embedet skal varetages, men her vil man altsaa styrte os ud i enorme Bekostninger, skønt der ikke er Bud efter det i Øjeblikket. Man har paa Møder forud for denne Sags Behandling talt om, at disse Lovforslag var for lidt forberedte, at de skulde drøftes videre i Folket, vi skulde foreløbig lægge denne Lovgivning til Side og først senere tage den op, naar den var gennemdrøftet i Folket. Men nu beder jeg: man vil fra et enkelt Partis Side stille Forslag til en saadan Dagsorden og forlange, at vi skal tage Stilling til noget, som ikke har været drøftet i Befolkningen, noget, der ikke kan opfattes som andet end et Overgreb mod det danske Folk. Jeg forstaaer ikke Logikken deri. I det ene Tilfælde, hvor en Sag virkelig har været gennemdrøftet, hvor der oveni Købet er sket Valg til de kirkelige Udvalg, hvor dette har drøftet Fremlæggelsen af Lovforslag, og disse er gennemdrøftet, har man ikke drøftet nok; i det andet Tilfælde forlanger man, at vi uden noget som helst forberedende Arbejde skal tage Stilling til Nedsættelsen af en Kommission, som skal tage Bestemmelse om en Adskillelse af Stat og Kirke. Jeg er ganske overbevist om, at hvis man i denne Kommission kom til det Resultat, at Stat og Kirke bør adskilles, vilde dette ikke toles som en lempelig Adskillelse, men som en Udcastning, en Udsmidning af den danske Menighed fra Statens Side. Jeg maa betragte hele denne Dagsorden som virkende som en Brutalitet overfor det danske Kirkefolk; den kommer uventet og paa et Tidspunkt, hvor den ikke kan føles paa anden Maade.

Endvidere maa jeg tilføje, at jeg, som jeg sagde, har gjort Erfaringer tidligere, i 1918, om, at man fra socialdemokratisk Side aabenbart ikke mener noget alvorligt med disse Tanker. Da jeg den Gang lyste efter disse Tanker, var man stum, og jeg har erfaret det samme i den store Skolekommission, hvor jeg har slaaet til Lyd for Tanker med Hensyn til Skolens Styre, som kunde lempe Overgangen til en Adskillelse, som naturligvis paa en eller anden Maade en Gang vil komme, men fra socialdemokratisk Side har man ikke i mindste Maade vist nogen Imødekommenhed overfor mig paa dette Punkt. Ogsaa dette er en Ting, som maa overtøye en om, at dette er mere saadan et Galanummer, der sættes frem en Gang imellem, for at man kan faa Lejlighed til interessante Indlæg fra en Taler, som er vant til at holde de store Taler, men at Realiteten i Virkeligheden ikke spiller en saa stor Rolle for Partiet.

Endelig vil jeg sige, at hvis det virkelig var Alvor for Socialdemokratiet, at man ønskede at fremskynde det Tidspunkt, da Kirke og Stat kunde blive adskilt, maatte man dog arbejde af al sin Kraft paa at naa Tidspunktet saa hurtigt som muligt, og hvorledes kan dette ske paa anden Maade end ved at fremme det aandelige Livs Selvstændighed indenfor Kirken? Det er dog ganske givet, at hvis man anbefaler som et Middel, der skal føre henimod Maalet, en fortsat Anvendelse af Statens Herredømme i Kirken og søger at modvirke enhver Form for Frigørelse af den kirkelige Selvstændighed ved at kalde den Klerikalisme, nærmer man sig ikke Maalet. — At kalde det Klerikalisme er jo fuldstændig forkert. Der er jo ingen Mennesker herhjemme, der med Rette vil kunne hævde, at de Tanker, vi har om at ville frigøre Kirken til Selvstændighed navnlig paa de indre, aandelige Omraader, i mindste Maade skulde betyde Klerikalisme. Jeg forstaaer det ikke, det er, synes jeg, ikke andet end saadan et Motto; som man fører frem, fordi man ved, at Ordet nu en Gang er i Stand til hos Mennesker, der ikke kan tænke, at vække en vis Harm. Naar man ønsker at vække en vis Harm mod Modstandere, bruger man saadan en Glose, et Ord, navnlig da det er saadant et dejligt Fremmedord. Medens